

**Ustawa o prawach
pacjenta i Rzeczniku
Praw Pacjenta.
Komentarz**

Przedmowa

Od wejścia w życie z dniem 5.6.2009 r. ustawy z 6.11.2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1127 ze zm.) upłynęło ponad dziesięć lat. Jest to wystarczająca perspektywa do opracowania pogłębionego teoretycznie i wszechstronnego metodologicznie, a zarazem przydatnego dla praktyki komentarza do jej przepisów.

Prawa pacjenta to zbiór uznanych przez porządek prawny i chroniących przede wszystkim dobra niemajątkowe, powiązanych funkcjonalnie uprawnień osoby fizycznej, która zwraca się o udzielenie jej świadczenia zdrowotnego lub której udzielane są świadczenia zdrowotne. Ich samodzielny status prawny potwierdza komentowana ustawa, pozostają jednak w ścisłym związku z podstawowymi dobrami osobistymi człowieka: godnością, życiem, integralnością fizyczną i psychiczną, zdrowiem i wolnością.

Prawa pacjenta mają znaczną doniosłość aksjologiczną, prawną i ekonomiczną. Ustawowa regulacja praw słabszej strony stosunku prawnego łączącego pacjenta – zwłaszcza chorego – z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych jest ze wszech miar uzasadniona. Chodzi przecież nie tylko o wzmocnienie ochrony słabszej strony dobrowolnie nawiązywanego stosunku obligacyjnego, lecz o ochronę podstawowych dóbr pacjenta – jego godności, życia, zdrowia i wolności, zagrożonych, a nierzadko naruszanych w stosunkach, na których powstanie nie ma on żadnego wpływu. Jednoznaczne określenie katalogu szczegółowych uprawnień pacjenta w relacjach z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, a w szczególności przyznanie mu prawa do zadośćuczynienia za naruszenie praw pacjenta oraz prawa do odszkodowania za zdarzenia medyczne, realnie poprawia jego sytuację i zasługuje na pozytywną ocenę. Ustawa generalnie zwiększa bezpieczeństwo pacjenta zagrożone rosnącą technicyzacją procesu leczenia oraz rosnącą złożonością całego systemu ochrony zdrowia. Pacjent zwłaszcza chory jest często całkowicie bezradny wobec tego systemu i zasługuje na szczególne traktowanie. Ustawa wprowadza również istotne rozwiązania instytucjonalne służące ochronie interesu publicznego, w szczególności związane z utworzeniem instytucji Rzecznika Praw Pacjenta.

Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta dokonuje oryginalnej kodyfikacji praw pacjenta w Polsce (zob. *L. Bosek, J. Pawliczak,*

Codification of Patients' Rights in Poland – The Patients' Rights Act 2008, *European Journal of Health Law* 17 (2010), s. 361–383). Wpisuje się w trend legislacyjny obserwowany w demokratycznych państwach Zachodu. Twórczo rozwija rozwiązania uchylonej już ustawy z 30.8.1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (t.j. Dz.U. z 2007 r. poz. 89 ze zm.), która jako pierwsza wprowadziła do prawa polskiego regulację niektórych praw pacjenta oraz efektywny kompensacyjny mechanizm ich ochrony. Wykorzystuje ona również niektóre rozwiązania ustawy z 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 514).

Celem oddawanego do rąk czytelników komentarza jest przystępne i wyczerpujące omówienie przepisów ustawy w świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i administracyjnych, a także poglądów nauki w sprawach objętych jej zakresem. Komentarz uwzględnia więc bogatą już praktykę stosowania ustawy oraz niemałą liczbę opracowań naukowych, których przedmiotem jest komentowana ustawa, w tym System Prawa Medycznego, pod red. *L. Boska i M. Safjana*. Wypełnia tym samym znaczącą lukę na rynku wydawniczym.

Praca zawiera istotne odniesienia do prawa Unii Europejskiej oraz osiągnięć Rady Europy, w szczególności do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Orzecznictwo międzynarodowe jest niejednokrotnie źródłem inspiracji dla ustawodawcy oraz sądów polskich. Wartość poznawczą i praktyczną komentarza zwiększa prezentacja istotnych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Wysoka współcześnie ranga wykładni systemowej i prawno-porównawczej została należycie doceniona.

Komentarz został opracowany przez zespół autorski od lat specjalizujący się naukowo w problematyce praw pacjenta i szeroko pojętego prawa medycznego, prawa cywilnego, konstytucyjnego i karnego oraz europejskiego. Jest on związany głównie z Pracownią Prawa Medycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Każdy z Autorów legitymuje się także znaczącym dorobkiem praktycznym i dydaktycznym, co ma znaczenie dla selekcji podejmowanych zagadnień.

Komentarz jest adresowany przede wszystkim do sędziów oraz pełnomocników procesowych. Koncentruje się on bowiem na zagadnieniach praktycznych ujawniających się w praktyce sądowej, ale także samych pacjentów dochodzących nierzadko samodzielnie roszczeń przed sądami. Szeroki zakres przedmiotowy ustawy oraz kompleksowy charakter komentarza sprawiają, że będzie on z pewnością przydatny także dla szerokiego kręgu pracowników ochrony zdrowia, urzędników i kadry zarządzającej podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych. Komentarz może się okazać się przydatny także dla szerokiego grona osób zainteresowanych etyką medyczną i ekonomią.

Zespół autorski ma nadzieję, że wyrażone w komentarzu zróżnicowane poglądy i opinie przyczynią się do pogłębienia debaty, podniesienia poziomu ochrony najbardziej podstawowych dóbr pacjentów związanych z ich godnością oraz wolnością, rozwoju prawa, a także będą pomocne definiowaniu i rozwiązywaniu szczegółowych problemów prawnych ujawniających się w procesie stosowania ustawy.

Komentarz obejmuje stan prawny na dzień 1.3.2020 r.

Prof. UW dr hab. *Leszek Bosek*

Warszawa, kwiecień 2020 r.

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl